

אויס ריזן

פיר פנחס

השונה א תורה קנאות מדה ואינה מדה

למה הוכנסו לפרשה זו מעשי הקרבנות של כל התגים? האם אין מקומם בפרשת ויקרא? אלא לומר לך, שקרבנות אדם מקריב משלו (לא משל חברו. ועל אחת כמה וכמה שאין אדם מקריב את חברו לקרבו. קנאות של אמת פירושה להקריב את עצמו על מזבחה של האמונה. זה קדוש השם אבל לא להקריב את הוולת על מזבחה של האמונה שלך. קרבן כזה לא יירצה ברוב המקרים. לא כל אחד הוא פנחס. לא כל אחד יכול לכוון את כל לבו לשם שמים. וכל מחשבה בלתי נכונה עושה את הקרבן פגול. ומי הוא זה שיוכל להאמין בעצמו ובכוונותיו, לדעת שהן טהורות ואין בהן כל פגול של סובייקטיביות. באה פרשת הקרבנות לומר שפרשת פנחס ללמד על עצמה יצאה ולא ללמד על הכלל כולו יצאה. אין להפוך קנאות לשיטה.

צא ולמד, קין הקריב קרבן את הבל אחיו. כשקין ראה שקרבנו מפרי האדמה לא נתקבל לרצון וקרבנו של הבל אחיו מבעלי החיים נתקבל לרצון. אמר בלבו אם כן גם אני אביא קרבן מבעלי החיים החשובים ביותר. ממין האדם. הלא הקריב את הבל אחיו. הוא לא ידע שמי שמקריב את הוולת, נקרא הדבר רצח ולא קרבן.

ויהאמר קין אל הבל אחיו" (בראשית ד, ח). מה אמר לו? לא מפורש אחר כך שקין אמר משהו להבל אחיו. אלא באמת להבל אחיו, קין לא אמר שום דבר. קין רק אמר בלבו שיש לפנות בבחירת הקרבן אל הבל אחיו. שהוא, הבל, יהיה הקרבן. אין קרבן טוב ממנו. ויהי בהיותם בשדה ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו" (שם). הוא חשב שהביא קרבן, ואילו אנו יודעים שמעשה קין הוא פשוט הריגה. ויהרגהו.

מי שמקריב את עצמו, אין כל ספק שכונתו היא לשם שמים. ואילו מי שמקריב את חברו לקרבן, ספק גדול הוא אם אמנם לשם שמים היא.

פרשה זו כולה תמוהה. עיקר מעשהו של פנחס מסופר בפרשת בלק. ואם כן למה נטלה פרשה זו לעצמה את השם פנחס? ולמה באמת נתחלק ענינו של פנחס. חצי ענינו בפרשת בלק וחצי ענינו בפכשת פנחס?

אלא לומר לך, לא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול. קנאות כמוה כהליכה על חבל מתוח על פני תהום. כל פניה אישית סובייקטיבית. עלולה להפיל את הקנאי לתהום הפסע. בן אדם יכול להיות סובייקטיבי גם כשהוא עצמו אינו יודע מזה. הוא חושב שכל כוונתו לשם שמים, והיא אינה אלא לשמו הוא. בן אדם משוחד על ידי רצונו הוא, ורואה את הדברים לא כמו שהנם. שוחד מעורר ומסנוור את העיניים. עד שהן אינן רואות נכוחה. עד שה' לא אמר למשה: "פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם" (במדבר כה, יא). לא ידענו אם טוב עשה או לא טוב עשה פנחס. רק ה' הבחין כליות ולב. בחן את כליותיו ולבו של פנחס. וראה שמה שעשה פנחס, לשם שמים עשה. וראוי הוא פנחס ליטול את השם, ואז נקראה הפרשה על שמו.

גדלותו של פנחס מתחילה רק אחרי ששמענו שמן השמים הסכימו על ידו, וזוהי פרשה בפני עצמה. לא תמיד מסכימים למעשי קנאות, ואין כאן "הכשר" בשביל כל הקנאים. כל מעשה קנאות צריך "הכשר" מיוחד, והוא גידון לגופו של הענין. מעשהו של פנחס, כל עוד לא שמענו שמן השמים הסכימו על ידו, נשאר מעשה מפוקפק. כמו כל המעשים המפוקפקים של פרשת בלק. הכל שם, בפרשה זו, די פרצופי. בלק מכבד את בלעם בינו לבין אנשים, ושונאו בינו לבין עצמו.

בלעם מברך את ישראל בפה ומקלל אותם בלב. הכל שם בלתי ברור. פנים לכאן ולכאן. גם מעשהו של פנחס בתור שיטה יש לדורשו לשבח ולגנאי. מעשהו של פנחס בתור מקרה כשלעצמו, מורם על נס בפרשת פנחס. אולם מעשהו של פנחס בתור השקפה נשאר לוטה בערפל. פעמים הוא טוב ופעמים הוא לא טוב. כל מקרה גידון לעצמו. אין כאן מקום להכללה. אין לענות אמן אחרי כל מעשה קנאות. כמו שאין להוקיע כל מעשה קנאות.

"פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי, לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום, והייתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונה עולם תחת אשר קנא לאלקיו ויכפר על בני ישראל" (כ"ה י"ב - י"ג).

2) אמת

"אמר רבי שמעון בן לקיש פנחס הוא אליהו, א"ל הקב"ה אתה נתת שלום בין ישראל וביני בעולם הזה אף לעתיד לבוא אתה הוא שעתיד ליתן שלום ביני לבין בני שנאמר (ומלאכי ג') 'הנה אנוכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בא יום ד' וגו' והשיב לב אבות על בנים; ר' אלעזר אומר הסב הקב"ה שמו של פנחס בשמו של אליהו ז"ל מתושבי גלעד מלמד שעשה תשובת ישראל בהר גלעד שנאמר 'הנני נותן לו את בריתי' בריתי היתה איתו החיים והשלום ונתן לו חיי העולם הזה וחיי העולם הבא ונתן לו שכר טוב והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם.

הנה אמרו חז"ל "ויעמוד פנחס ויפלל אמר רבי אלעזר ויתפלל לא נאמר אלא ויפלל, מלמד כביכול שעשה פלילות עם קונו, ביקשו מלאכי השרת לדוחפו, אמר להן: הניחו לו, קנאי בן קנאי הוא, משיב חימה בן משיב חימה הוא" (סנהדרין פ"ב ע"ב).

וצריך ביאור למה ביקשו מלאכי השרת לדוחפו, וכי לא ידעו הלכה זו דהבוועל ארמית קנאים פוגעים בו. ונראה ביאור הדברים, דבאמת לא ניתנה רשות לקנאי לקנא קנאת ה' אלא א"כ זכה וטהורה היא כונתו כעצם השמים לטוהר, אם יש בלבו שמץ כעס ורוגז לא ניתנה לו רשות לפגוע בנפש זולתו, ורק כאשר קנאותו כל כולה על מדת הרחמים עומדת רשאי הוא לקנא קנאת ה' צבאות, וזה שכתב רש"י בסנהדרין (פ"א ע"ב) "קנאים בני אדם הכשרין המתקנאין קנאתו של מקום"

1

3

פנחס בבואו לקנא קנאת ה' כונה כפולה יש בלבו, לא רק קנאת ה' הבוררת בנפשו אלא גם משיב חמה הוא וכונתו לכפר על בני ישראל "ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי".

הדברים, הלא המה ברורים בדברי אדוננו הר"ן בחידושיו שם:

6 וירא פנחס בן אלעזר, מה ראה אמר רב ראה מעשה ונזכר הלכה, אמר לו אחי אבי אבא, לא כך לימדתני בדתך מהר סיני, הבעל את כותית קנאין פוגעין בו, אמר לו קריינא דאגרתא איהו ליהוי פרוונקא" (שם פי"ב ע"א). "יש שואלין, היאך אמר משה כך לפנחס שילך ויהרוג, והא אמרינן שאט בא לימלך אין מורין לו, התשובה שמשה לא הורה לו ופנחס לא נמלך בו, אלא שהוא הזכיר שמועתו בפני משה והוא השיב לו אם לעשות בו דין לא אמרת כלום, ואם לקנא בו עד שאתה אומר לאחרים אמור לעצמך, שאין לך ראוי מכך" ור"ן שם.

לא לידע דין ומשפט בא פנחס וניגש אל משה, כי אם לברר ולחקור בלשכת הגזית אצל מי שנשלמו בו מעלות המידות כולם, האמנם ראוי הוא לבוא במשפט ולנקום נקמת ה', מבקש פנחס חותם אמת כי אכן קנאתו קנאת אמת, ומשהשיבו למשה כי ראוי הוא, או אז טיהר בסילודין במעטה קנאה, ויקרב אל הקבה...

ויעמוד פנחס ויפלל, שיהא זה המעש ראוי ויעלה לרצון, מתוך תום וטוהר, בלתי לה' לבדו.

מלאכי השרת אינם בוחנים כליות ולב, חששו הם שפנחס בעל חימה הוא, עד שהעיד עליו יודע תעלומות אמנם קנאי בן קנאי הוא, אבל גם משיב חימה בן למשיב חימה, ובלב מלא רחמים בא לקנא קנאת ה' צבאות.

מעתה נבין אל נכון מאמרם בבא בתרא קט ע"ב וכעין זה במדרש רבה (במדבר רבה כ"א ב):

76 "את מוצא בשעה שנדקר זמרי עמדו השבטים עליו ואמרו ראיתם בן פוטיאל זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודת כוכבים הוג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ליחסו, פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, לכך אמר הנני נותן לו את בריתי שלום".

והדברים תמוהים על פניהם וכי דברי הבל ורעות רוח דיברו השבטים, אבות אכלו בוסר ושיני בנים תכהנה, וכי מה ענין פנחס הקנאי אצל אבי אמו שפיטם עגלים לעבור".

36 אלא שטענו השבטים על פנחס ופקפקו בטוהר קנאתו, והלא אבי אמו פיטם עגלים לעבור" וכבר אמרו חז"ל (שבת ק"ה ע"ב) שהשובר כלים בחמתו כאילו עובד עבור" הוא, וכן אמרו בזוהר (בראשית כ"ז ע"ב) "כל הכועס כאילו עובד עבור" הרי שהכעס והעבור" כרוכים יחד מן השמים, וכנראה שפנחס ירש תכונת הכעס והחימה מאבי אמו שהיה מקריב עגלים לעבודה זרה ולא מתוך רחמים וחמלה קנא פנחס קנאת ה' אלא מתוך חימה ורוגז.

לפיכך בא הכתוב ליחסו אחר אהרן, העיד עליו יודע תעלומות הבוחן לבבות, שאכן דבקו בו תכונות אני זקינו, אבל לא זה שפיטם עגלים, אלא זה האוהב שלום ורוחף שלום, האוהב את הבריונות ומקרבן לתורה, בא הכתוב ליחסו אחר אהרן. באלו המידות קנא לשם אלקיו והרג נשיא בעמיו. לא קנא פנחס אלא במדת השלום, ובדין הוא שיטול שכרו.

76 "בקנאו את קנאתי בתיכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי, לכן אמרו הנני נותן לו את בריתי שלום" אמר רבי שמעון בן לקיש פנחס הוא אליהו, א"ל הקב"ה אתה נתת שלום בין ישראל ובניי בעולם הזה, אף לעתיד לבוא אתה הוא שעחיד ליהן שלוח ריני לדין דני שואמר ונמלאכי בני יורה אנוכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום די נור חשיב לב אבות על בנים" וליקיש רש"י ונשיא.

2

(4) אסימא תורה

(5) שמואל א' 6

צ"א את בני ישראל יאמרת אליהם את בני ישראל יאמרת
יהיה השם עמנו ויהיה עמנו

(כ) ונתתה מהודך עליו. מהודך
ולא כל הודך זקנים שבאותו הדור אמרו
פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה
אוי לה לאותה בושא אוי לה לאותה כלימה
(ב"ב ע"ה). החמה מאיבה ביום וגם
דואבת. שיהי' מי שיאיר על הארץ גם
בלילה. לאחר שקיעתה היינו שנותנת את
קרני אורה ללבנה. המושלת אז על הארץ.
והיא מאירה גם אז. במדה ידועה. לארץ
ולדירים עליה; וכן עשה משה. שדאג מי
יאיר באור התורה וינהיג את ישראל
אחריו והתפלל אל ה': 'יפקד ה' אליהי
הרוחות... איש על העדה... ולא תהי' עדת
ה' כצאן אשר אין להם רעה'. אבל הלבנה
אינה כן. היא אינה דואבת. מי יאיר בלילה
על הארץ בימים שהיא מתכסה. וכן לא
דאג יהושע בשעת פטירתו. מי ינהיג את
ישראל אחריו. ולא בקש מהקב"ה.
ש'יפקד איש על העדה' וממילא הי' ביי
אחרי פטירתו. כצאן אשר אין להם רעה'.
ומסר את ההנהגה לזקנים בכלל. והרב
צורת ומלחמות באו על ישראל מזה שלא
נשאר אז מנהיג א' לדור. והזקנים. שראו
שלא מסר יהושע את ההנהגה לאי מהם.
תלו את החסרון בעצמם. שלא נמצא בהם
איש ראוי למנהיג על ישראל. ולפיכך
אמרו על עצמם: 'אוי לה לאותה בושא
אוי לה לאותה כלימה'.

לכאורה באה החלק השני של פרשתנו בענין הקרבנות של תמידן ומספין
בלי איזה קשר להמדובר בראשית הפרשה. ויש שרמזו דבאו דוקא בימים
שקוראים בו ימי המצרים להראות שתקותנו שכמהרה יבנה שוב הבית
השלישי ושם נקריב קרבנותנו. אבל האמת הוא דמחובר הוא חלק זה בקשר
אמץ כל יינתק עם מה שבא מקודם, והוא דבר עיקרי ויסודי ע"פ מה שכתב
רש"י דכתב "מה נאמר למעלה יפקוד ה' אמר לו הקב"ה עד שאתה מצוני
על בני צוה את בני עלי משל לכת מלך וכו'", פשוטן של דברים אלה
כשלעצמם יש בהם לימוד גדול, אבל טמון עוד בזה גם ענין עמוק יותר, והיינו
דהקב"ה מגלה למשה ולנו דעם פטירת משה משתנה כל ההנהגה דעד עתה
דבתקופת משה באה הכל במתנה מן השמים, הן התורה והן המן והן כל
הצטרפות כלל ישראל בהנהגה נסית שנראית על כל צעד ושעל, מעשה
נפלאות ה' והשגחתו; אבל עם פטירת משה מתחיל הנהגה אחרת לגמרי,
וצריך הכל לבוא ע"י השתתפות פעולת האדם ולא במתנה משמים אלא
במעשיהם, וזהו חילוק של פני משה כחמה מפני יהושע כלבנה, וצריכים כעת
לעשות פעולה כדי לזכות להתקרב לה' יתברך, ולכן ניתן להם כעת ענין של
תמידן ומספין שצ"ז יזכו להתקרבות.

וזהו ענין חילוק בין תורה שבכתב שניתן כתוב וחתום לתורה שבע"פ
שזוכין לה ע"י יגיעה וע"י מה שמוציאים חכמים בכל דור ודור. ולכן באו
כעת ענין בנות צלפחד שזכו להוריד פרשה שהיתה ראוי להיכתב ע"י משה,
אלא שזכו ונכתבה על ידן וזהו ענין התחלת תורת שבע"פ. וכן להלן באו
גם בני יוסף להמציא תורה לכה"פ לדורם. וזהו ענין הנהגת יהושע. וזהו
חילוק בין דור יוצאי מצרים ודור באי הארץ. ולכן ה' צריך שני מנינים דשונה
המנין הבא בפרשתנו של דור באי הארץ מהנאמר בתחלת חומש הפקודים,
ולכן הוסיף כאן (כו,סד) 'ובאלה לא ה' איש מפקודי משה ואהרן הכהן אשר
פקדו את בני ישראל במדבר סיני'.

(6) יוסף בן מתתיהו

א מצות עשה להקריב שני כבשים עלות
בכל יום והם הנקראים תמידין
אחד בבקר ואחד בין הערבים שני שנים ליום
עולה תמיד וג' ב ואימתי זמן שחיטתן.
של בקר שחטיק אותו קודם שתעלה החמה
משיאר פני כל המזרח. ופעם אחת דחקה שעה

אכן, עגמי ברכות (כו). דאיבעיא להו, טעה
ולא התפלל מנחה, מהו שיתפלל ערבית שחים.
את"ל טעה ולא התפלל ערבית מתפלל שחרית
שחים משום דחד יומא הוא... אבל הכא תפילה
במקום קרבן הוא. וכיון דעבר יומו בטל קרבנו,
או דילמא כיון דצלוחת רחמי היא, כל אימת
דבעי מצלי ואזיל. וכבר עמדו האחרונים על לשון
הגמרא, שתמוהה היא מאוד, דמה ר"ל הגמ'
דעבר יומו בטל קרבנו, הלא ההלכה היא דאפילו
בעבר זמנו בטל קרבנו, ואם נתפוס שדיני קרבנות
שייכן אף לחפילות, היאך אפשר להיות תשלומין
בטעה ולא התפלל שחרית [עיי"ש בס' כור
לוהב].

1. בדין עבר יומו בטל קרבנו

והנה נחלקו הרמב"ם והרמב"ן בספיה"צ
אם למנות למצות ק"ש שחרית וערבית כשתי

מצוות או כחדא מצוה. וכן נחלקו בהקרבת שני
התמידים שבכל יום, ובקטרת שחרית וערבית.
ובפשוטו לכאורה צדק הרמב"ן. שיש למנותן
כשתי מצוות נפרדות, שהרי זמנה של זו לא
כזמנה של זו, וא"כ בדאי הי' לנו לומר ששתי
מצוות נפרדות הן.

אכן, עגמי ברכות (כו). דאיבעיא להו, טעה
ולא התפלל מנחה, מהו שיתפלל ערבית שחים.
את"ל טעה ולא התפלל ערבית מתפלל שחרית
שחים משום דחד יומא הוא... אבל הכא תפילה
במקום קרבן הוא. וכיון דעבר יומו בטל קרבנו,
או דילמא כיון דצלוחת רחמי היא, כל אימת
דבעי מצלי ואזיל. וכבר עמדו האחרונים על לשון
הגמרא, שתמוהה היא מאוד, דמה ר"ל הגמ'
דעבר יומו בטל קרבנו, הלא ההלכה היא דאפילו
בעבר זמנו בטל קרבנו, ואם נתפוס שדיני קרבנות
שייכן אף לחפילות, היאך אפשר להיות תשלומין
בטעה ולא התפלל שחרית [עיי"ש בס' כור
לוהב].

ואמר בזה רבנו, שיחי, דלדעת הרמב"ם

הנ"ל ניהא, ד"ל, דאף דזמן קיום המצוה דתמיד
של בין הערבים שונה היא מזמן קיום המצוה
דתמיד של שחר, וזמנו של זה לא כזמנו של זה,
מכ"מ י"ל דזמן החיוב של שניהם שוה הוא,
דבכל יום בבקר חל החיוב להקריב את שני
התמידים, הא' בבקר, והב' בין הערבים, ואל
תתמה, היאך אפשר לומר שכבר בבקר חל החיוב
להקריב את התמיד של בה"ע, דהלא באותו הזמן
— בבקר — ליכא אפשרות לקיים מצוה זו, דזה
לק"מ, דמצינו כיוצא בזה בגמ' סנהדרין (כז, דג')
מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ, להעמיד
להם מלך, ולהכרית זרעו של עמלק, ולבנות להם
בית הבחירה, ומבואר שמה בגמ' דבעינן
שיחקיימו בדוקא כסדר הזה, וא"כ, לכאורה יש
להקשות דאיך אפשר לומר שנחייבו תיכף ומיד
— בכניסתן לארץ — להכרית זרעו של עמלק,
ולבנות להם בית הבחירה, אם [בשעת כניסתן]
עדיין ליכא אפשרות לקיום שתי מצוות אלו,
שהרי עדיין לא העמידו להם את המלך, ותסדר
למעכב בכאן. אלא ודאי מהכא מוכח, דשפיר

(3)

(10) קהל ס

(8) ס

אפשר להיות דבר שכזה, שיש כבר מחייב עכשיו המחייב במצוה שא"א להתקיים עכשיו אלא דוקא לאחר. כלומר, דשפיר אפשר להיות מחייב בעד לאחר. וממילא ה"נ נראה לומר לענין ב' קרבנות התמידים הקרבים בכל יום [וכן י"ל בדעת הרמב"ם אף לענין מצות ק"ש ולענין קטרת]. דכך נאמרה ההלכה, דנוסף על הדין דעבר זמנו בטל קרבנו, יש גם הלכה של עבר יומו בטל קרבנו, דבכל יום בבקר חל החיוב להקריב את שני הקרבנות האלה, ובגלל כן שפיר שייכן אהדדי, ושפיר מני להו הרמב"ם במנין המצוות כחדא מצוה, דמחייב אחד הוא שיש לשניהן. עכ"ד.

(9) תורה

ג יתקע בשופר (י) של עבודת פוקבים של ישראל לא יצא, (יא) שאינה בטקיה עולמית וכתותי מקמת שעורה, (יב) האכל בשל עבודת פוקבים של עובדי-פוקבים וכן במשמשי עבודת פוקבים של עובדי-פוקבים (יג) לא יתקע, ואם תקע בו (יד) יצא; (טו) *סודוהא שלא נתכונן (ה) [ס] לזכות בו, אכל אם נתכונן לזכות בו לא יצא, (טז) דהנה לה עבודת פוקבים של ישראל. (יז) *מחירין דאפלו בשל עובדי-פוקבים אינו יוצא (יח) *אלא בנתבטל (יח) בערב יום-טוב (מרכיז) [עין]

עלת תמיד העשויה בהר סיני לריח ניחוח אשה לה' (כת, ו).

בגמרא הנהגה ד' ב' עולת תמיד העשויה בהר סיני, ר' אלעזר אומר מעשה נאמרו בסניי והיא עצמה לא קרבה, [והעולה שהקריבו הבכורות עולת ראייה הוה - רש"י] רבי עקיבא אימר קרבה ושזב לא פסקה, וכן סובר שם בית הלל ועולה שהקריבו ישראל במדבר - דכתיב שמות כ"ד ועלו עולות - עולת תמיד הואי, יעוי"ש.

(11) כ"ב 3011

ובספרי כאן: עולת תמיד העשויה בהר סיני, מקיש עולת הר סיני לעולת תמיד, מה עולת תמיד טעונה נסכים, אף עולת הר סיני טעונה נסכים. ר' יוסי הגלילי אומר לריח ניחוח, לריח ניחוח הקשתיה ולא הקשתיה לנסכים, [היינו שעולת הר סיני לא דחתה טענה נסכים].

נמצא דלכל אלו התנאים לא בא הכתוב לכאורה ללמד כלל על עולת התמיד; אלא על עולת הר סיני, דלר' אלעזר בא ללמד דרק מעשה נאמרו בסניי והיא עצמה לא קרבה, ועולת הר סיני היתה עולת ראייה, ולר"ע בא ללמד על עולת הר סיני שהיתה עולת תמיד, ולפי דרשת הספרי לתנא קמא בא ללמד שעולת תמיד שבהר סיני היתה צריכה נסכים, ולר' יוסי הגלילי בא ללמד שעולת התמיד שבהר סיני לא היתה צריכה נסכים, אבל לדברי כולם לא בא לכאורה ללמד כלל על עולת התמיד שהיא לדורות; ורש"י כאן הביא הדרש, הקיש עולת תמיד לעולת הר סיני אותה שנקרבה לפני מתן תורה, שכתוב בה (שמות כ"ד) וישם באגנות, מלמד שטעונה כלי, ודרשה זו היא בספרי זוטא, ולימוד זה הוא אמנם לימוד על קרבן התמיד שהוא לדורות, אולם מה שהאריכה התורה על זה לכתוב עולת תמיד העשויה בהר סיני לריח ניחוח אשה לה', צריך ביאור, ובפרט מה ששנה לכתוב עולת תמיד נראה לכאורה כמיותר, כי כבר אמר מקודם לזה שנים ליום עולת תמיד.

והנהגה הזו מכוח גם בדברי התרגום יונתן בן עוזיאל, שתרגם: עלת תדירא דהות מקרבא על טורא דסיני, "מטיל" לאתקבלא ברעוא קורבנא קדם ה', ע"כ, שהוסיף מלת מטיל, שהפירוש הוא כדי, או בשביל, והיינו שיעשוהו באותה הכוונה שעשוהו בקרבן הר סיני, כדי שתתקבל לרצון לפני ה', וכמו שנתבאר.

ואולי יתכן להבין, שרמז הכתוב בזה לזרז בענין הקרבת התמיד, שיעשוהו באותה הכוונה הרוממה ועוצם קדושת המחשבה, ממש כמו העולה שהקריבו או בהר סיני, שהיה הקרבן

(4)

אמרו: בשלוש שעות ראשונות בשעה שהמלכים (מגיחים כתריהם בראשיהם) ומשתחיים לחמה, מיד כועס הקב"ה (עכ"ל). ומי גרם להטעויות שעובדים לחמה? מה שהיא המאור הגדול, הפועל היותר גדול בעולם. אבל אם היה שיה אור הלבנה: לאור החמה לא היה הטעות, ולא היו עובדים לחמה. לכן ישראל בני אברהם שעקרו עבודה זרה מהעולם, המה מצווים ליחס כל מסעות הטבעיים ליוצרם ובוראם האחד ולעקור עו"ג, ועל כל הפעולות לתת תודה ולהיוצר אשר שכן שמו במקדשו. ועל דרך זה בעצרת שנידונים בסירות האילן (ראש השנה טז, ב) והשמש הוצ הפועל היותר גדול בפירות, שאזמו ממשל, ליחס זה אל השי"ת ציוה להביא עתי הלחם עם חטאת על הוראה זו. ובית

(12) מן אכמה

כה, מן להטאת לה: הביאו כספה עלי על שמעטתי את הירח. חולין ט, ב. פירוש, דאמרו במדרש רבה פרשת וראשית (ו, א): ... לא נברא להאיר אלא לגל חמה (בלבד). אם כן למה נבראת לבנה? אלא מלמד שצפה הקב"ה) שעתידים עובדי כוכבים לעשותם אלהות (אמר הקב"ה): מה אם משהם שניים מכתשים זה את זה, (עובדי כוכבים עושים אותם אלהות, אילו היה אחד, על אחת כמה וכמה!) ובעבודה זרה (ד, ב)

ישראל הם המשלימים בדיעת השי"ת ואחדותו והשגחתו אשר הטעיות מעבודה זרה ליחס להשמש אשר הוא מוכרח כגרזן ביד חוצבו. לכן הגם כי ביום הביכורים לא נזכר חטאת, בכל זאת גבי שתי הלחם כתוב "חטאת" להוראה הנ"ל.

(13) ע"כ

כמי.ב.מז. ובחמשה עשר יום לחודש השביעי וכו' והקרכתם וכו' פרים בני בקר שלשה עשר וכו' ושעיר עזים אחד חטאת וגו'.

יש להבין מדוע ביום הראשון, השני והרביעי כתיב "ושעיר עזים וגו'", ואילו ביום השלישי, החמישי, הששי והשביעי כתיב "ושעיר חטאת אחד", ולא כתיב "עזים".

ויבואר, על-פי מאמרם ז"ל (סוכה נה, ב) כי השבעים פרים שהיו בני ישראל מקריבים בסוכות הם כנגד שבעים אומות. ואיתא בזוהר הק' שכל השבעים אומות כלולים בישמעאל ועשו, אשר מהם יונקים כל שאר האומות ועוד איתא בזוהר הקדוש ובשאר ספרי מקובלים, דישמעאל נקרא "שעיר עזים", וכך הוא בסליחות לוי' בתמוז "והצפיר והשעיר", ועשו נקרא "שעיר" לבד, כמו שנאמר "איש שעיר".

השתא לפי ההקדמות הנ"ל, מה מאוד מכוון לשון הפסוקים. דהנה היו צריכים להקריב שלשים וחמשה פרים בשביל ישמעאל, ושלשום וחמשה פרים בשביל עשו. ביום הראשון שהקריבו שלשה עשר פרים, הקריבו מתחילה על שם ישמעאל (שהוא היה בן אברהם, ועשו היה בן יצחק). ושוב ביום השני שהקריבו י"ב עבור ישמעאל, שהם בסך הכל כ"ה פרים. ואם היו מקריבים גם הי"א פרים שביום השלישי על שמו, היה מגיע על חלקו פר אחד יותר. על-כן הקריבו ביום השלישי עבור עשו, וביום הרביעי הקריבו עשרה פרים בעבור ישמעאל. כך שהיו בסך הכל ל"ה פרים על חלקו, ול"ה פרים על חלקו של עשו.

לפיכך נאמר "ושעיר עזים" בימים ראשון, שני ורביעי, שהם כנגד ישמעאל, הנקרא "שעיר עזים". ואילו בימים השלישי, החמישי, הששי והשביעי, שהם גם-כן ל"ה פרים, כנגד עשו שנקרא "שעיר" לבד, לכן כתיב בהם "ושעיר חטאת אחד", ולא נזכר "עזים".

(קול דוד, לרי יהושע הלוי ביינושיץ מקובנה, ורשא תוס"א - אחרי מותו, ועיקר הדברים כבר בכת"י הגר"י משקלוב בשם רבנו"ה)

(19) 5/6

הדברים למי שאמרם. וקבלה זו היא כספר הגלוי לפנינו בימינו אלה. שכל העולם מחולק לב' עולמות. ל"מורח" ו"מערב" ובראש כ"א מהם עומדת אומה אדירה וצבועה, ושאר האומות... "יונקות" מזו או מזו (ויש שיונקות... מזו ומזו) ונגררות אחרי גותנת לחמן... ושקוין. ודבר גדול אנו למדים מרמזי תוה"ק לשמור על קו גטרלי בין מלחמת איתנים אלה. בין "ישמעאל" לבין "עשו". שאף שהי' לעם ישראל "אדה" לישמעאל ה"בעל תשובה" (ב"ב ט"ז) וגועל נפש לעשו האדמוני. מחריב ארצנו. אין לנו להתערב במלחמת הגדולים ולהכריע את הכף לצד זה או זה. אלא להקריב ל"ה פרים בעד גוש זה ובדיוק כמספר הזה בעד הגוש השני. ועלינו ניבא בלעם: "הן עם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב". כי לא מחשבותיהם מחשבותינו; וכל העמים מונהגים בדרכי

הטבע. ועם ישראל בהשגחה עילאית מיוחדת ו"דעה" מיוחדת לעם ישראל - דעת התורה - והיא "דעה שלישית" לגביה ישמעאל ועשו. שלא רצו לקבל את התורה. ואין דעה שלישית מוכרעת. ולסיכך: "ביום השמיני עצרת תהי' לכם". אבל אל לכם להתחבר לגוש זה או אחר.

5

(5) יצא יורה

הלימוד מפנחס

1 | כה דרש הרב פינקוס ז"ל, הדמעות של בין המצרים אינם הלכה
בשו"ע, זהו ביטוי לאכפתיות. זה כ"כ עמוק, פנחס קם ואמר "איכפת
לי, ע"י כך החזיר הכל בחזרה. לכן פנחס הוא אליהו הנביא אשר
יבשר לנו על ביאת המשיח, זוהי דוגמה עבורנו ליהודי אחד שהיה
איכפת לו על כבוד שמים, מספיק יהודי אחד שאיכפת לו. פינחס
לא היה גדול הדור ואף לא בעל מעמד מיוחד, הוא היה יהודי אחד
פשוט, והוא הצליח להחזיר הכל בחזרה. כשביל זה קבלנו את הימים
האלה, לדעת מה כוחו של יהודי, יהודי זה מי שמסוגל לתת טיפת
דם. היום אין לנו טיפת דם, אבל אפשר לבטא זאת ע"י טיפה של
אכפתיות. זה כ"כ עמוק, הקב"ה כביכול עומד ומחכה לאותה דמעה,
זה שאנו לא שומעים נגינה ואין חתונות זה הכל ביטוי, וזה שלא
מתרחצים וזה לא נעים אלו הקרבנות שלנו, והקב"ה מקבל ריחות
אלו כריח ניחוח כי כל אלו הם ביטויים עמוקים ועד לימינו אלה
אנו חיים מזה.

תלתא דפורענותא

6 | מפטירין בשלשת השבתות שבימי בין המצרים בתלתא
דפורענותא, והם דברי ירמיהו, שמעו דבר ה', חזון ישעיהו (שו"ע
או"ח תכ"ח ס"ח). מבאר הגה"ק רבי צדוק הכהן זצ"ל בספרו פרי
צדיק, שהן כנגד הפגם שפגמנו בג' איברים בפה באוזן ובעינים -
בדיבור שמיעה וראיה, ובזה נגרם החורבן. דברי ירמיהו - בפה
בדיבור, שמעו דבר ה' - באוזן בשמיעה, חזון ישעיהו - בעין בראיה.
התיקון לכך יהיה בשמירת הלשון, שמירת השמיעה, ושמירת העינים,
על ידי זה תהיה הגאולה השלמה במהרה בימינו אמן.

21